

METINGEN 2014, 2015 EN 2016

Monitor opvang Enschede

A. Kruize

B. Bieleman

1. Inleiding

Op 1 januari 2015 is de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 ingegaan. In deze wet wordt gesproken over twee ondersteuningsvormen die gemeenten moeten bieden als burgers zich niet op eigen kracht kunnen handhaven en onderdak en bescherming nodig hebben. Het gaat hierbij om opvang en beschermd wonen. Beschermd wonen is overgeheveld van de Algemene wet bijzondere ziektekosten (AWBZ) naar de Wmo 2015 en is daarmee de verantwoordelijkheid van gemeenten geworden. In Twente is de verantwoordelijkheid voor de inrichting van opvang en beschermd wonen in eerste instantie bij de centrumgemeenten Almelo en Enschede neergelegd.

Naar aanleiding van de veranderingen heeft de gemeente Enschede INTRAVAL gevraagd een monitor op te zetten genaamd de Monitor opvang en beschermd wonen. Hierin wordt een onderscheid gemaakt naar opvang en beschermd wonen. Beide onderdelen worden in een aparte factsheet behandeld. In deze factsheet gaan we in op het onderdeel opvang voor de jaren 2014, 2015 en 2016. We besteden tevens aandacht aan opiaatverslaafden en bemoezorg.

2. CIMOT (Centrale Intake Maatschappelijke Opvang Twente)

Om meer grip te krijgen op het gebruik van en de in- en uitstroom binnen de maatschappelijke opvang en beschermd wonen wordt gewerkt met de Centrale Intake voor Maatschappelijke Opvang Twente (CIMOT). Het gaat om een intake voor alle Twentse opvang- en beschermd wonen voorzieningen. De centrale intake moet bevorderen dat plaatsen in de maatschappelijke opvang en bij beschermd wonen toegankelijk zijn voor cliënten die aangewezen zijn op deze voorzieningen. Tegelijkertijd moet het de doorstroom naar meer structurele huisvesting en begeleiding vergroten. Er wordt op toegezien dat individuele trajectplannen worden opgesteld. Regiobinding speelt hierbij een belangrijke rol: gebleken is dat de kans op een succesvol traject groter is als mensen binding met de regio hebben. Inmiddels is er een aparte CIMOT voor Enschede en één voor Almelo. In deze factsheet nemen we alleen de gegevens van CIMOT Enschede mee.

In 2016 staan 140 unieke personen geregistreerd bij het CIMOT vanwege een nieuwe aanmelding voor de opvang, in 2015 lag dit met 159 iets hoger (tabel 1). Het gaat met name om mannen in de leeftijd van 19 tot en met 29 jaar. Van de nieuw bij het CIMOT geregistreerde personen is in 2016 bijna de helft afkomstig uit Enschede, terwijl bijna een tiende uit Hengelo komt en een tiende uit de overige regiogemeenten van Enschede. In 2015 was bijna twee derde van de aangemelde personen afkomstig uit Enschede en ruim een tiende uit Hengelo.

Tabel 1 Achtergrondgegevens CIMOT meldingen 2015 en 2016

	2015		2016	
	N	%	N	%
Man	121	76	86	61
Vrouw	38	24	47	34
Onbekend	-	0	7	5
Totaal	159	100	140	100
Leeftijd				
16 - 18 jaar	6	4	16	11
19 – 29 jaar	67	42	59	42
30 – 39 jaar	31	19	14	10
40 – 59 jaar	47	30	36	26
60 jaar en ouder	8	5	15	11
Totaal	159	100	140	100
Herkomst				
Enschede	104	65	68	49
Hengelo	17	11	11	8
Regiogemeenten Enschede	10	6	14	10
Almelo	3	2	6	4
Regiogemeenten Almelo	3	2	7	5
Overig Nederland	4	3	16	11
Onbekend	18	11	18	13
Totaal	159	100	140	100

3. Opvang

In het beleidskader beschermd wonen Twente wordt onder opvang het volgende verstaan: onderdak en begeleiding voor personen die de thuissituatie hebben verlaten, al dan niet in verband met risico's voor hun veiligheid als gevolg van huiselijk geweld, en niet in staat zijn zich op eigen kracht te handhaven in de samenleving. Opvang is een tijdelijke vorm van maatschappelijke zorg, met een maximale verblijfsduur van negen maanden. Opvang is onderverdeeld in:

- Winternoodnachtopvang
- 24-Ursopvang

Daarnaast zijn er in de loop 2016 bij de RIBW enkele CIMOT-plekken en bij Tactus een drietal zogenoemde MO-plekken c.q. opstapplekken gecreëerd. In 2016 hebben acht cliënten gebruik gemaakt van de CIMOT-plekken bij de RIBW en drie cliënten hebben gebruik gemaakt van de plekken bij Tactus. In de volgende meting van de monitor worden de gegevens van deze plekken ook meegenomen.

Winternoodnachtopvang

In de winter van 2016 is de Winternoodnachtopvang (WNNO) in Enschede in de periode van 8 oktober 2016 tot en met 9 mei 2017 99 nachten open geweest. In de twee voorgaande winters lag dit aantal op 74 nachten zowel in de winter van 2015 (10 oktober 2015 tot en met 31 maart 2016) als in de winter van 2014 (20 november 2014 tot en met 18 april 2015).

In de winter van 2016 hebben 98 unieke personen één of meerdere nachten doorgebracht in de WNNO (tabel 2). In 2014 was dit aantal met 82 wat lager, terwijl het in 2015 met 63 unieke personen om beduidend minder slapers ging. In alle drie de jaren gaat het voornamelijk om mannen in de leeftijdscategorie 40 tot en met 59 jaar. Het aantal nachten dat iemand gebruik heeft gemaakt van de WNNO loopt in 2016 uiteen van één tot en met 47, met een gemiddelde van zeven nachten.

Tabel 2 Achtergrondkenmerken cliënten WNNO, 2014, 2015 en 2016

Leeftijd	2014		2015		2016	
	N	%	N	%	N	%
16 - 18 jaar	-	0	1	2	-	0
19 - 29 jaar	12	15	12	19	24	24
30 - 39 jaar	25	30	19	30	25	26
40 - 59 jaar	42	51	26	41	40	41
60 jaar of ouder	3	4	5	8	3	3
Onbekend	-	0	-	0	6	6
Totaal	82	100	63	100	98	100
Geslacht						
Man	78	95	56	89	81	83
Vrouw	4	5	7	11	9	9
Onbekend	-	0	-	0	8	8
Totaal	82	100	63	100	98	100

Zes personen hebben zowel in de winter van 2016 als in die van 2015 één of meerdere nachten doorgebracht bij de WNNO, terwijl vijf personen in 2016 en 2014 gebruik hebben gemaakt van de WNNO. Niemand heeft in alle drie de jaren één of meerdere nachten doorgebracht in de WNNO.

24-uursopvang

Bij de 24-uursopvang wordt, naast het bieden van onderdak, voeding en begeleiding, ook gewerkt met een individueel trajectplan. Dit plan is gericht op het oplossen c.q. hanteerbaar maken van de problematiek. Het gaat hierbij onder meer om: uitstroom naar een stabiele woonvorm; een stabiele financiële situatie; een zinvolle (arbeidsmatige) dagbesteding, eventueel toeleiden naar betaald werk; en herstellen en opbouwen van sociaal netwerk. De opvang is tijdelijk, in principe maximaal negen maanden met uitzondering van de Twentse Opvangvoorziening (TOV) die gericht is op jongeren, daar is de verblijfsduur ongeveer drie maanden. In Enschede en haar regiogemeenten bieden het Leger des Heils en HODT 24-uursopvang. Gezamenlijk hebben zij een capaciteit van 93 plaatsen (tabel 3).

Tabel 3 Capaciteit 24-uursopvang

	Capaciteit
Leger des Heils: KDO	26
HODT: 24-uursopvang Enschede	22
HODT: 24-uursopvang Hengelo	19
HODT: TOV	26
Totaal	93

Aantal en achtergrondkenmerken

In totaal verbleven 264 unieke personen in 2016 in één van de opvangvoorzieningen, in 2015 en 2014 ging het om respectievelijk 267 en 224 unieke personen (tabel 4). Het grootste deel heeft gebruik gemaakt van de Kortdurende opvang van het Leger des Heils, gevolgd door de Twentse Opvangvoorziening en de 24-uursopvang van HODT.

Tabel 4 Cliënten 24-uursopvang naar instelling, 2014, 2015 en 2016

Voorziening	2014 N=224		2015 N=267		2016 N=264	
	N	%	N	%	N	%
Leger des Heils: KDO	94	42	116	43	93	35
HODT: 24-uursopvang Enschede	41	18	42	16	54	21
HODT: 24-uursopvang Hengelo	31	14	48	18	42	16
HODT: TOV	66	29	70	26	77	29

In 2016 is de overlap tussen de voorzieningen beperkt. Twee personen hebben van meerdere voorzieningen gebruik gemaakt. Eén persoon heeft in 2016 zowel van de KDO van het Leger des Heils gebruik gemaakt als van de 24-uursopvang in Enschede, terwijl de tweede persoon naast de KDO ook in Hengelo bij de 24-uursopvang staat geregistreerd. In 2015 was de overlap tussen de voorzieningen iets groter. In dat jaar hebben zeven personen zowel gebruik gemaakt van de 24-uursopvang als van de TOV, terwijl twee personen in 2015 zijn verhuisd van de 24-uursopvang in Hengelo naar die in Enschede. In 2014 hebben twee personen zowel gebruik gemaakt van de 24-uursopvang als de TOV, eveneens twee van zowel de 24-uursopvang en KDO, terwijl drie personen naast de TOV ook enige tijd hebben doorgebracht bij de KDO. Tot slot is één persoon in 2014 verhuisd van de 24-uursopvang in Enschede naar die in Hengelo. In totaal ging het in 2014 om acht personen.

Zowel in 2016 als in 2015 en 2014 is twee vijfde cliënten van de 24-uursopvang tussen de 19 en 29 jaar oud, terwijl een derde tussen de 40 en 59 jaar is (tabel 5). Zo'n drie kwart is man. In 2016 waren in totaal negen kinderen in de opvang aanwezig.

Tabel 5 Achtergrondkenmerken cliënten 24-uursopvang, 2014, 2015 en 2016

Leeftijd	2014		2015		2016	
	N	%	N	%	N	%
16 - 18 jaar	3	1	5	2	7	3
19 - 29 jaar	89	40	106	40	108	41
30 - 39 jaar	43	19	54	20	48	18
40 - 59 jaar	75	34	87	32	85	32
60 jaar of ouder	14	6	15	6	16	6
Totaal	224	100	267	100	264	100
Geslacht						
Man	167	75	196	73	190	72
Vrouw	57	25	71	27	74	28
Totaal	224	100	267	100	264	100

Problematiek

In alle drie de jaren is er bij het grootste deel sprake van financiële problemen, huisvestings- en psychische problemen, terwijl ongeveer één op de vier een verslavingsproblematiek heeft. Verder spelen relationele problemen bij een deel van de cliënten.

Dagbesteding

Over 2016 zijn eveneens gegevens opgevraagd over de dagbesteding van de cliënten 24-uursopvang. Van een derde van de cliënten is bekend dat zij een vorm van dagbesteding hebben, terwijl ruim een kwart gebruik maakt van 50/50 workcenter van het Leger de Heils (tabel 6). Een tiende vervult de dagbesteding via het Human Capital Business Centre van HODT. Hier kunnen mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt werkervaring opdoen.

Tabel 6 Dagbesteding cliënten 24-uursopvang, 2016

Dagbesteding*	2016 (N=264)	
	N	%
50/50 workcenter	70	27
HCBC	29	11
Kansentraject	17	6
School	16	6
Werk	11	4
Performance Factory	9	3
Vrijwilligerswerk	10	4
Overig	14	5
Geen dagbesteding	84	32

4. Opiaatverslaafden

Opiaatverslaafden gebruiken (vrijwel) dagelijks heroïne en/of methadon. Methadon is een medicijn dat door artsen wordt voorgeschreven als vervanging van heroïne. Op basis van de gegevens van de afdeling sociale verslavingszorg van Tactus Verslavingszorg in Enschede en Hengelo zijn het aantal en de achtergrondkenmerken van de opiaatverslaafden in kaart gebracht.

In 2016 staan bij de afdeling sociale verslavingszorg in Enschede 201 opiaatverslaafden geregistreerd. Bij de afdeling in Hengelo ligt dit aantal op 60. In 2014 en 2015 lagen deze aantallen op respectievelijk 220 en 207 in Enschede en 68 en 63 in Hengelo. Het totaal aantal opiaatverslaafden dat staat geregistreerd bij de afdeling sociale verslavingszorg van Tactus ligt in 2016 op 261 (tabel 7). Dit aantal is licht gedaald ten opzichte van 2014 en 2015, toen lagen de aantallen op respectievelijk 288 en 270.

In alle drie de jaren gaat het voornamelijk om mannen behorende tot de leeftijdscategorie 40 tot en met 59 jaar. Het merendeel verblijft in Enschede en Hengelo. In 2016 nemen 23 opiaatverslaafden deel aan het programma medische heroïneverstrekking, in 2015 en 2014 lag dit aantal op 21.¹

Tabel 7 Achtergrondkenmerken opiaatverslaafden, 2014, 2015 en 2016

Leeftijd	2014		2015		2016	
	N	%	N	%	N	%
16 - 18 jaar	-	0	-	0	-	0
19 - 29 jaar	14	5	11	2	6	2
30 - 39 jaar	61	21	47	16	39	15
40 - 59 jaar	207	72	205	76	206	79
60 jaar of ouder	6	2	7	3	10	4
Totaal	288	100	270	100	261	100
Geslacht						
Man	241	84	223	83	216	83
Vrouw	47	16	47	17	45	17
Totaal	288	100	270	100	261	100
Gemeente						
Borne	3	1	4	2	3	1
Dinkelland	1	0	2	1	2	1
Enschede	203	71	191	71	191	73
Haaksbergen	4	1	3	1	4	1
Hengelo	62	22	56	21	47	18
Hof van Twente	4	1	5	2	5	2
Losser	4	1	4	2	4	1
Oldenzaal	7	2	5	2	5	2
Totaal	288	100	270	100	261	100

5. Bemoeizorg

In deze paragraaf wordt ingegaan op de cliënten van bemoeizorg. Kenmerkend voor de bemoeizorg cliënten is dat zij veelal niet uit zichzelf om hulp vragen, het gaat om zogenoemde zorgmijders. De volgende instellingen bieden bemoeizorg aan deze zorgmijders: Mediant (jeugd, volwassenen en ouderen); Tactus Verslavingszorg (jeugd en volwassenen); Jarabee (T-team); en GGD (medisch spreekuur voor dak- en thuislozen).

¹ Het gaat hierbij alleen om de opiaatverslaafden uit Enschede en haar regiogemeenten. Het totaal aantal gefinancierde plekken binnen het programma medische heroïneverstrekking ligt hoger, aangezien dit programma op heel Twente betrekking heeft.

In 2016 hebben in totaal 635 unieke personen bemoeizorg ontvangen van de verschillende instellingen, in 2014 en 2015 lag dit aantal met respectievelijk 680 en 668 unieke personen wat hoger (tabel 8). In alle drie de jaren behoort twee vijfde tot de leeftijdscategorie 19 tot en met 29 jaar, terwijl een kwart in de leeftijdscategorie 40 tot en met 59 jaar valt. Twee derde is man en het merendeel komt uit Enschede.

Tabel 8 Achtergrondkenmerken cliënten bemoeizorg, 2014, 2015 en 2016

Leeftijd	2014		2015		2016	
	N	%	N	%	N	%
16 - 18 jaar	73	11	52	8	38	6
19 - 29 jaar	288	42	264	40	247	39
30 - 39 jaar	65	10	87	13	89	14
40 - 59 jaar	161	24	168	25	155	24
60 jaar of ouder	93	14	97	14	106	17
Totaal	680	100	668	100	635	100
Geslacht						
Man	455	67	445	67	436	69
Vrouw	224	33	223	35	198	31
Onbekend	1	0	-	0	1	0
Totaal	680	100	668	100	635	100
Gemeente						
Borne	12	2	12	2	17	3
Dinkelland	15	2	10	1	13	2
Enschede	397	58	420	63	386	61
Haaksbergen	24	3	20	3	29	5
Hengelo	141	21	144	22	114	18
Hof van Twente	19	3	18	3	25	4
Losser	20	3	10	1	11	2
Oldenzaal	40	6	34	5	40	6
Onbekend	12	2	-	0	-	0
Totaal	680	100	668	100	635	100
Instelling*						
GGD	41	6	58	9	51	8
Mediant	260	38	246	37	256	40
Tactus-jeugd	183	27	179	27	186	29
Tactus-volwassenen	152	22	152	23	139	22
T-team	105	15	97	15	58	9

* Een persoon kan binnen een jaar bemoeizorg ontvangen van verschillende instellingen, er is dus sprake van overlap waardoor de percentages niet optellen tot 100%.

In tabel 9 staat de overlap tussen de verschillende aanbieders van bemoeizorg weergegeven. De grootste overlap doet zich voor bij Mediant en de bemoeizorg voor volwassenen bij Tactus Verslavingszorg; in totaal hebben 38 cliënten met beide instellingen contact. Bij de overige instellingen varieert de overlap van nul tot zes cliënten.

Tabel 9 Overlap bemoeizorg, 2016

	GGD	Mediant	Tactus-jeugd	Tactus-volwassenen	T-team
GGD	51	3	0	1	1
Mediant		256	1	38	1
Tactus-jeugd			186	5	6
Tactus-volwassenen				139	3
T-team					58

COLOFON

© St. INTRAVAL

Postadres

Postbus 1781
9701 BT Groningen
E-mail info@intraval.nl

www.intraval.nl

Kantoor Groningen:	Kantoor Rotterdam:
St. Jansstraat 2C	Goudsesingel 68
Telefoon 050 - 313 40 52	Telefoon 010 - 425 92 12
Fax 050 - 312 75 26	Fax 010 - 476 83 76

September 2017

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of anderszins, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

TEKST	A. Kruize, B. Bieleman
OPDRACHTGEVER	Gemeente Enschede
OPMAAK	M. Haaijer
OMSLAG	E. Cusiel
DRUK	RCG

ISBN 978 90 8874 243 9